

igrala je očito i «usmena predaja», makar se ona može identificirati tek posredno i iznimno – na temelju rijetkih refleksija u pisanoj građi.

Prethodna poglavlja obrađivala su prijenos vijesti koji je vršen u režiji države radi potreba države. Spoznajni interes *sedmog poglavlja* (str. 309-337) je obrnut – ono na primjeru izjalovljene krunidbe Karla Smjelog za burgundskog kralja u zimu 1473. nastoji saznati je li kasnosrednjovjekovna, konkretno burgundska država mogla vršiti kontrolu (nepoćudnih) vijesti odnosno vršiti selekciju i cenzuru te na taj način u biti manipulirati javnošću.

Osmo poglavlje (str. 339-376) bira drugi kut gledanja i obrađuje javni i manje javni obavještajni aparat, preko kojega je Karlo Smjeli (i njegova kamarila) ne kao u prethodnim poglavljima emitirao (ili u danom trenutku odabrao ne emitirati), nego primao informacije kao međunarodni akter, poglavar države i senior.

Završno, *deveto poglavlje* (str. 379-400) posvećeno je hodogramu rada i inventuri stečenih uvida i spoznaja. Na toj se osnovi u nastavku, oslanjajući se na klasifikacije društava i civilizacija nekolicine najistaknutijih teoretičara društvene povijesti, donosi prilagođen piramidalni model kasnosrednjovjekovnog društva koji na shematski način uprizoruje distribuciju medijalnih tehnika (od onih najjednostavnijih usmenih, dostupnih svima, do onih najkompleksnijih pismenih, rezerviranih u pravilu za elitu) po društvenim slojevima. Model je s jedne strane zamišljen kao rezime knjige, a s druge strane progovara o perspektivama daljnjeg istraživanja problematizirajući mogućnosti i ograničenja kako empirijskog rada tako i nužnog teorijskog uklapanja povijesti u metodološki i spoznajni sklop povijesne znanosti.

Prikazana knjiga ispunila je dva naizgled laka, ali presudna zadatka koja se postavljaju pred svaki znanstveni rad: ona obrađuje temu deklariranu naslovom na deklariran način i predočuje svoje rezultate suvereno i ujedno samokritički. Uspjeh i vrijednost knjige još je tim veća što se jednu velikim djelom pionirsku temu uspjelo pretočiti u znanstveni i literarni uradak zrele razine. Povijest vijesti, nov istraživački pristup društvenoj povijesti srednjeg vijeka, uspijeva tako već ovdje u svom prvijencu s potpisom dr. Seggera rekonstruirati Grofoviju Holandiju kao medijski (medijalni) prostor kasnog 15. st. u kojem su vlast i društvo mogli dobro funkcionirati upravo zato što su znali novačiti i ustrojiti tehničke i ljudske resurse za osiguranje kontinuirane komunikacije u stvarnom vremenu.

Miroslav Barun

Međunarodna znanstvena konferencija, .hist 2003. Geschichte und neue Medien / History and new Media, Berlin od 9. do 11. travnja 2003.

Međunarodna znanstvena konferencija *.hist 2003. Povijest i novi mediji*, održana početkom proljeća 2003. godine na Humboldtovu sveučilištu u Berlinu u organizaciji kooperacijskog projekta *Clio-online*, poduprtog od Njemačke istraživačke zajednice

(*Deutschen Forschungsgemeinschaft – DFG*), bila je konceptualno i tematski srodna skupu *Povijesna istraživanja studij povijesti i informatizacija* (Zagreb, prosinac 2001).

U združenu projektu *Clio-online* okupljene su njemačke institucije i projekti koji raspolažu dugogodišnjim iskustvom u znanstvenom radu s elektroničkim medijima: *Humboldt-Universität zu Berlin* (HU), *Bibliothek für Bildungsgeschichtliche Forschung* (BBF), *H-Soz-u-Kult, Jahresberichte für deutsche Geschichte* (JDG), *Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen* (SUB), *Staatsbibliothek zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz* (SBB) i *Zentrum für Zeithistorische Forschung Potsdam e.V.* (ZZF). Cilj zajedničkog projekta je izgradnja stručnog portala za povijesne znanosti koji združuje postojeće ponude, razvija nove koncepte i gradi tehničku infrastrukturu u svrhu promicanja uporabe Interneta u povijesnim znanostima. Četiri su temeljne projektne zadatke: izgradnja foruma za moderiranu stručnu komunikaciju i informaciju; izgradnja i umrežavanje tematskih portala; dugoročno arhiviranje *online* izdanja na temelju elektroničkog publiciranja; izgradnja metapretraživača koji omogućuje središnje pretraživanje u brojnim povijesnim bazama podataka.

Budući da se Internet pokazao kao izuzetno pomagalo u povijesnim istraživanjima i diseminaciji znanja, nameće se pitanje koje je poslužilo kao poticaj za organizaciju skupa: *Kako se povjesničari mogu snaći u masi informacija i pritom odijeliti bitno od nebitnoga?* S tim u vezi gotovo je paradoksalno da pristupačnost, interaktivnost i obilje informacija često predstavljaju prepreku u uporabi Interneta. Zbog svega toga organizator skupa *Clio-online* okupio je stručnjake, korisnike i projektne suradnike iz povijesnih znanosti, biblioteka, arhiva i muzeja unutar raznih tematskih sekcija i radionica u nakani da stvori debatni forum na temu povijest i novi mediji. Pritom su se htjeli povezati kritički poticaji stručnjaka izvan povijesnih znanosti i u sklopu sekcija raspraviti različiti povijesni, pravni i infrastrukturni aspekti.

Konferenciju su pozdravnim govorima otvorili prof. dr. sc. Oswald Schwemmer, dekan Filozofskog fakulteta i Humboldtova sveučilišta u Berlinu i prof. dr. sc. Hans Jürgen Prömel, dopredsjednik za istraživanje Humboldtova sveučilišta u Berlinu. Uvodno izlaganje održao je Christoph Albrecht iz *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.

U radu konferencije aktivno je sudjelovalo devedeset sudionika iz Njemačke, Austrije, Švicarske, Francuske, Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država u sljedećim sekcijama i radionicama: *Povezivanje povjesničara: online komunikacija* (Connecting historians: Communication online), *Biblioteke, povijesna znanost i novi mediji* (Bibliotheken, Geschichtswissenschaft und neue Medien), *Retrodigitalizacija i digitalne edicije* (Retrodigitalisierung und digitale Editionen), *Povijesno podučavanje i učenje preko mreže* (Historisches Lehren und Lernen über das Netz – E-Learning), *Baze podataka izvora i posebni povijesni materijali* (Quellendatenbanken und historische Sondermaterialien), *Kako napraviti: elektroničko publiciranje / dokumentacijski poslužitelj* (How-To: E-Publishing / Dokumentenserver), *Virtualne biblioteke i tematski portali: izgradnja i praksa* (Virtuelle Bibliotheken und Themenportale: Aufbau und Praxis), *Radionica povijesne znanosti: tematski, epochalni putokazi u „virtualne” prostore* (Workshop Geschichtswissenschaft: thematisch, epochale Wegweiser zu „virtuellen” Räumen), *Povijest i računalstvo: softver i baze podataka za povijesna istraživanja* (History and Computing: Software und Datenbanken für die historische Forschung), *Povijesne zbirke, muzeji i novi mediji* (Historische Sammlungen, Museen und neue Medien), *Elektroničko publiciranje: stručni časopisi – izdavaštvo – otvoreni standardi* (Elektronisches Publizieren: Fachzeitschriften – Verlage – offene Standards),

Arhivi na prekretnici: nove perspektive u povijesnom istraživanju (Archive im Umbruch: Neue Perspektiven für die historische Forschung), *Znanstvene informacije u povijesnoj mijeni* (Wissenschaftliche Informationen im historischen Wandel), *Internet i pravo: autorско pravo i copyright u digitalnom dobu* (Internet und Recht: Urheberrecht und Copyright im digitalen Zeitalter) i *Stručna povijesna informacija: strukture - perspektive – načini promicanja* (Historische Fachinformation: Strukturen – Perspektiven – Förderwege).

U okviru sekcije *Povijest i računarstvo: softver i baze podataka za povijesna istraživanja* sudjelovali su i predstavnici Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvoje Gračanin i mr. sc. Mladen Tomorad, s referatom *Rezultati iz jednog institucionalnog informatičkog laboratorija. Na primjeru: hrvatska baza podataka o antici* (Ergebnisse aus einem institutionellen IT Labor. Am Beispiel: Croatian Database on Antiquity). Predstavljani su rad Kompiutorskog laboratorija Odsjeka za povijest, postignuća u modernizaciji nastave povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te dva informatička projekta *Eurikleja - Antički literarni izvori za staru povijest hrvatskog povijesnog prostora* i *Croato-Aegyptica Electronica – baza podataka egipatskih spomenika u muzej-skim i privatnim zbirnama u Hrvatskoj*.

Konferencija je jasno pokazala svu kompleksnost problematike glede korištenja novih medija u povijesnim znanostima, ali je i još jednom potvrdila prednosti informatičke tehnologije u povijesnim istraživanjima i nastavi povijesti, činjenice koje se nikako ne smiju zanemariti u hrvatskoj historiografiji. Skup je završio diskusijom na temu *Kome pripada prošlost u društvu temeljenom na znanju?* u kojoj su sudjelovali predstavnici brojnih znanstvenih, arhivskih, muzejskih i izdavačkih institucija.

Hrvoje Gračanin i Mladen Tomorad

JOSIP ŽGALJIĆ, Pet stoljeća hrvatske nafte, Glosa, Rijeka 2003, 174 str.

U današnjem svijetu u kojemu je svakodnevni život gotovo nezamisliv bez jednoga osnovnog energenta – a to je nafta – vrijedno je pažnje osvrnuti se na djelo čija se tematika odnosi upravo na naftu, a posebice onda kad se u tome promatra mjesto i značaj Hrvatske. Josip Žgaljić autor je nekoliko knjiga i radova s područja naftnog gospodarstava, a među ostalim bio je dugogodišnji zaposlenik INA-e u Rijeci, u sektoru novinstva i nakladništva, pa je stjecajem tih okolnosti bio dobro upućen i obaviješten o svim zbivanjima vezanim uz naftu i naftno gospodarstvo. Navest ćemo samo neke od autorovih radova – *Ine samo crno zlato. Kronika razdoblja Milutina Barača*, Centar za informacije i publicitet, Zagreb 1978; *Nafta na našem tlu: razvoj naftne privrede*, 2. dopunjeno izdanje, Privredni vjesnik, Zagreb 1984; *Naftna privreda Jugoslavije u stručnoj i publicističkoj literaturi, Nafta - exploration, production, processing, petrochemistry*, 41 (1990), 6, 291-298; *Vlasnici Rafinerije nafte Rijeka, Vjesnik Povijesnog arhiva Rijeka*, 33/34 (1991/1992), 135-144 (koautori J. Babić i N. Labus); *INA 1964 - 1994. (Croatian National Oil Company) - INA 1964 - 1994. (Hrvatska nacionalna naftna tvrtka), Nafta - exploration, production, processing, petrochemistry*, 45

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 37

U SPOMEN IGORU KARAMANU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

FF press

ZAGREB 2005.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 37

Izdavač

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača

Miljenko Jurković

Glavni urednik

Borislav Grgin

Uredništvo

Ivo Goldstein
Boris Olujić
Mario Strecha
Božena Vranješ-Šoljan

Tajnik uredništva

Hrvoje Gračanin

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Naslovna stranica

Iva Mandić

Računalni slog

Boris Bui

Lektura i korektura

Ivan Botica

Tisak

Tiskara Rotim i Market, Lukavec

Tiskanje dovršeno u listopadu 2005. godine

Naklada

400 primjeraka